Poštnina pavšalirana.
Leto II., štev. 201 V Ljubljani, petek dne 26. avgusta 1921 Posamezna štev. 30 par • 1'20 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 240 K
mesečno . . . . 20 „
za inozem. ozemlje . 360 „
za inozemstvo . . 600 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72
Upravništvo: Sodna ulica št. 6. Telefon št. 36.
Račun kr. pošt. ček. urada štev. 11.842.

Ljubljana, 25. avgusta.

Kakor vedno ob podobnih prilikah e jeze zlasti v Zagredu nekateri ljude, ker je naša vlada namignila Bolgarom, da bi njihova delegacija na pogrebnih svečanostih za kraljem Petrom neugodno vplivala na ljudstvo n da naj vsled tega raje izostane. Seveda se jeze oni naši rojaki, ki so tako vneti Jugoslovani, da jim Jugoslavija skoro bi rekel že zato ni všeč er Bolgarov ni poleg, pri tem pa se ne morejo dovolj zagraditi pred ožim kontaktom s Srbi in Hrvati.

O eventualnem zopetnem sprijaznenju z Bolgari se je že ponovno preciziralo stališče jugoslovanskega nacionalizma tako da je bilo o tem res pisanja že skoro dovolj. Glede udeležbe Bolgarov na pogrebnih svečanostih pa je, skoro bi lahko rekli, stvar pijetete, kako da govorimo o tem. Življenje pokojnega kralja Petra je pretrpelo ravno zadnja leta najhujše preizkušnje in nihče ne more ugovarjati, da jih je povzročila ravno bolgarska zahrbtna politika. Strašna Golgota Albanije bo stala v zgodovini zapisana na račun Bolgarske, tega dejstva ne spremeni nobena sila več.

Mi ne trdimo, da Bolgarom ni mogoče odpustiti preteklosti. Ne; kadar se zacelijo rane zadejane od Bregalnice sem, kadar se pozabijo dejanja, o katerih govore cele knjige, tedaj se noremo z novo, prerojeno bolgarsko generacijo iskreno pobotati in skleniti z njo v spremenjenem položaju novo prijateljstvo. Toda to je še stvar bodočnosti, ki še ne more nastopiti koj jutri.

S smrtjo kralja Petra se je zaključila najslavnejša epoha novosrbske zgodovine. V teh turobnosvečanih dneh so spomini nas vseh, vsega naroda hiteli nazaj in pregledali v duhu še enkrat vsa ta slavna, a tudi britka, prebritka leta. In kako bi se mogla vjemati s to refleksivno svečanostjo prisotnost — bolgarskih zastopnikov, zastopnikov onega — konstatirajmo navsezadnje, zapeljanega — naroda, ki je igral v tej najslavnejši jugoslovanski epohi tako neslavno vlogo. Nam se zdi, da bi morali Bolgari sami čutiti, da to pot prav gotovo še ne smejo nastopiti v Beogradu. In tudi ako bi se bili mi danes že pobotali z njimi, tudi v tem slučaju bi velel čut pijetete njim samim, da naj s svojo navzočnostjo ne begajo naših občutkov na neprijetna pota, naj ne zadevajo v stare, komaj celeče se rane.

To se nam je zdelo vredno zapisati ob priliki opazk glede bolgarske nenavzočnosti. Da Bolgari priglase svoje sožalje in svojo pripravljenost udeležiti se pogreba, je z njihove strani stvar vljudnosti. Stvar vljudnosti in taktnosti pa je z naše strani, da to zadevo pustimo pri miru. Kakor se je zvršila, se je zvršila popolnoma v redu in pravilno.

Priprave za povratek kralja Aleksandra

SLOVESNA ZAPRIŠEGA OKROG 10. SEPTEMBRA.

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) V sekretarijatu zakonodajne skupščine se pričakuje, da se vrne kralj Aleksander začetkom septembra v Beograd. Zato se računa, da bo sklicana skupščina za 10. ali 12. septembra na izredno sejo, na kateri bo kralj prisegel na ustavo.

V Beogradu se vlada in prebivalstvo že pripravljata na slavnostni sprejem kralja Aleksandra. Doznava se iz poučenih krogov, da bo Nj. Vel. kralj Aleksander o priliki prisege izdal splošno amnestijo. Pri tej priliki bo v vojski nekoliko starejših polkovnikov, ki so na solunski fronti poveljevali brigadam in divizijam, imenovanih za generale.

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) Vladno delegacijo, ki potuje h kralju Aleksandru v Pariz, tvorijo ministri Kumanudi, Uzunović, Spaho in Pucelj. Delegacija bo sporočila kralju tople želje naroda za njegovo skorajšnjo ozdravitev.

Beograd, 25. avgusta. Presbiro poroča iz Pariza: Zdravstveno stanje Nj. Vel. kralja se popravlja. Zjutraj je temperatura znašala 37.2, zvečer pa 38, žila 95. Podpis: dr. Subotić in dr. Koen.

Razpust zagrebškega občinskega odbora

ZARADI PROTIDRŽAVNE DEMONSTRACIJE.

Zagreb, 25. avgusta. (Izv.) Ker je večina zagrebškega mestnega zastopstva povodom smrti kralja Petra sklenila, da ne odpošlje k pogrebnim svečanostim v Beograd nobenega zastopstva občine niti venca in da se tudi ne bo vršila žalna seja, je poverjenik za notranje zadeve na podlagi člena 48. z dne 21. junija 1895. zakona o ustroju mestnih občinskih zastopov razpustil zagrebški občinski svet. Večina zagrebškega občinskega sveta je namreč s svojim nastopom razžalila in prišla v nasprotja s čustvom mestnega prebivalstva in onemogočila s tem tudi vsako sodelovanje s pri[illegible] državnimi oblastmi.

Lepi uspehi državnega posojila

AMERIŠKI ROJAKI PODPISUJEJO VELIKE VSOTE.

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) V finančnem ministrstvu so končane vse priprave za razpis sedemodstotnega notranjega posojila v znesku 500 milijonov dinarjev. Subskripcija se bo vršila od 1. do 30. septembra pri vseh večjih bankah. Obveznice se bodo glasile na 100, 200, 300 dinarjev itd.

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) Dasiravno se začne oficijelno podpisovanje polmilijardnega investicijskega posojila šele dne 1. septembra, dobiva finančno ministrstvo dnevna poročila, da so že sedaj podpisane velike vsote posojila. Zlasti vesela poročila prihajajo iz Amerike, kjer se naši rojaki v obilni meri odzivajo pozivu na subskripcijo. Tako poročajo n. pr. danes, da je en sam srbski podjetnik v Severni Ameriki prevzel za en milijon dinarjev obveznc investicijskega posojila.

Bančni zavodi, ki vodijo subskripcijo, se izjavljajo o poteku zelo optimistično in zagotavljajo, da bo posojilo ne le v polni meri podpisano, ampak da bo vsota pol milijarde dinarjev po subskripciji daleko presegana.

Zakaj g. Pesek ni bil potrjen

MINISTRSKI SVET SOGLASNO ODOBRIL STALIŠČE NOTRANJEGA MINISTRA.

BEOGRAD, 25. avg. (Izv.) Nocoj se je vršila pod predsedstvom min. predsednika Pašića seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o raznih tekočih zadevah. Z ozirom na politično polemiko, ki se je vnela v javnosti zaradi nepotrditve ljubljanskega župana je minister notranjih zadev Pribičević predložil akte in podal referat o takozvani Peskovi aferi. Poudarjal je, da je na podlagi jasnih izpovedi uglednih oseb iz prosvetnega polja, na katerem je Anton Pesek popreje sam deloval, brez vsakega dvoma dognano, da je g. Pesek homoseksualec. Z ozirom na ugled Ljubljane in državne uprave, v kateri zavzema ljubljanski župan važno mesto, je minister smatral za svojo dolžnost, da odobri predlog pokrajinskega namestnika v Ljubljani in odkloni predložitev Antona Peska v potrditev. Istočasno je odredil, da se izvrši nova volitev ljubljanskega župana. Ministrski svet je vzel poročilo ministra Pribičevića na znanje ter je soglasno odobril njegovo stališče.

Irci so pristali na sporazum z Anglijo?

London, 25. avgusta. (Izv.) Politični krogi presojajo irsko vprašanje zopet bolj optimistično. Ni še sicer znano, kaj je sklenil irski parlament, sodi pa se, da sklepi ne bodo onemogočili nadaljnjih pogajanj. Kakor se izve iz irskih krogov, bodo sinfajnovci stavili kot pogoj za sporazum z Anglijo ožjo zvezo med Ulstrom in sinfajnovsko Južno Irsko. Ako Ulstrci v to privole, bo sinfajnovska vlada v bistvu sprejela predloge Lloyd Georgea.

Lloyd George se sedaj nahaja v Lymphneu pri Philippu Sassoonu in se povrne danes zvečer v London. V petek prisostvuje poroki svojega zasebnega tajnika Southerlanda. V soboto sprejme odposlanstvo iz Darnleya in bo najbrž porabil to priliko, da bo podal izjave o irskem problemu.

Velika zrakoplovna katastrofa

46 MRTVIH.

London, 25. avgusta. (Izv.) Vodljivi zrakoplov Z. R. 2, največji zrakoplov sveta, je postal včeraj žrtev eksplozije. Ko je priplul s poskusne vožnje preko atlanskega oceana nad mesto Hull je na dosedaj še nepojasnjen način naenkrat eksplodiral plin v balonu in zrakoplov, na katerem je bilo 50 oseb, je strmoglavil v globočino. Krmar zrakoplova je pokazal naravnost herojsko hladnokrvnost in do zadnjega trenutka ni izgubil prisotnost duha. Ko je opazil katastrofo, je z vso silo obrnil zrakoplov proti reki Humber. Posadke sicer ni mogel več rešiti, preprečil pa je nedogledno nesrečo, ki bi se bila zgodila, ako bi razrušen zrakoplov padel na tla v mestu.

Od vseh oseb, ki so bile na zrakoplovu, je ostalo samo 6 živih, med njimi kapetan in krmilar, ki pa sta tudi oba težko ranjena. Vsi ostali so bili mrtvi. Med posadko je bilo tudi nekaj ameriških mornariških častnikov, ki so se hoteli udeležiti poleta preko atlantskega morja.

Katastrofo je opazovalo več tisoč ljudi, od katerih pa ni mogel nihče ničesar pomagati. Množice se je polastila velika panika, ki je bila tem večja, ker je bil učinek eksplozije tako silen, da so se zdrobile vse šipe daleč naokrog.

Zrakoplov je bil 695 čevljev dolg in je vseboval 800.000 kubičnih čevljev plina. Zgrajen je bil z namenom, da uvede zračno službo med Anglijo in Ameriko. Odpravljal se je ravnokar na prvi polet preko atlantskega oceana.

Odlikovanje slovenskega bosanskega četaša

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) Med veterani iz bosanske vstaje, ki so se borili leta 1875 skupno s kraljem Petrom proti Turkom v Bosni, je tudi Slovenec Aleksander Toman iz Viča pri Ljubljani. Toman je igral med Petrovimi četaši odlično vlogo, ker je bil poveljnik ene izmed štirih vstaških čet. Ko je bivša monarhija leta 1878 okupirala Bosno, se g. Toman ni hotel udati, ampak se je izselil v Ameriko, kjer je deloval kot novinar. Šele par mesecev pred izbruhom svetovne vojne se je vrnil v domovino, kjer pa je bil takoj začetku vojne interniran in dalj časa zaprt na ljubljanskem gradu.

Kakor poročajo beograjski listi, bo g. Toman sedaj z drugimi vstaškimi veterani vred odlikovan s Karagjorgjevo zvezdo, s katero je, kakor znano združena tudi pokojnina. Kralj Aleksander sam je naročil, naj se materijelno preskrbe vsi nekdanji sobojevniki njegovega očeta.

SLABO STANJE NAŠE VALUTE.

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) Predsednik beograjske trgovsko-obrtniške zbornice Radulovič je posetil danes finančnega ministra dr. Kumanudija in ga opozoril na slabo stanje naše valute. Finančni minister je obljubil, da bo v kratkem sklical konferenco vseh šefov resortov finančnega ministrstva, na kateri se bo razpravljalo, kako naj bi se doseglo izboljšanje naše valute.

Posmrtnice za kraljem Petrom

Beograd, 25. avgusta. Presbiro poroča iz Varšave: Včeraj je tukajšnja pravoslavna cerkev imela svečano službo božjo v spomin pokojnega kralja Petra. Razen osebja poslaništva so bili prisotni general Dužinski, minister za zunanje stvari Skirmunt in načelnik zavezniške vojne misije z vsemi uradniki in častniki.

Beograd, 25. avgusta. Presbiro poroča iz Aten: V nedeljo je bila v ruski cerkvi služba božja v spomin Nj. Vel. kralja Petra. Prisotna je bila vsa grška vlada, diplomatski zbor in mnogo občinstva.

SOŽALJE BELGIJSKEGA SENATA.

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) Razen belgijskega kralja in vlade, ki sta poslala naši vladi povodom smrti kralja Petra toplo sožalno brzojavko, je poslal sedaj tudi belgijski senat jako iskreno pismo, v katerem se z veliko pieteto spominja velikega kralja, čegar vojna usoda in junaštvo je bila vsemu belgijskemu narodu v krepko moralno oporo.

POTOVANJE PRINCA GJORGJA.

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) Kakor izve vaš dopisnik, princ Gjogje ne bo potoval direktno v Pariz, ampak bo šel preko Češke, kjer bo ostal za kratek čas v Karlovih varih. Šele od tam se bo napotil v Pariz, iz Pariza pa potem na francosko Riviero.

Beograd, 25. avgusta. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je referiral minister notranjih del Pribičevič dalje o položaju v Sandžaku in o vprašanju evakuacije Baranje. Sklenjeno je bilo, da se pošlje v Sandžak specialna komisija, ki naj preišče zadnje dogodke.

Uspehi albanskih vstašev

Podgorica, 25. avgusta. (Izv.) Vesti iz Severne Albanije soglašajo v tem, da se je vojna sreča v bojih med miriditskimi vstaši in vladnimi četami obrnila zopet popolnoma na stran vstašev. Vladne čete so potisnjene daleč proti jugu in se nahajajo v popolnem razsulu. Južno od Korče je glavni oddelek od vstašev od treh strani obkoljen. Tiranska vlada se zaman trudi, da bi zbrala nove čete, ki bi jih poslala proti vstašem. Zato ji tudi ves materijal, ki ga dobiva preko Valone iz Italije, ne koristi nič.

Ker so se boji med vstaši in mladinovci pomaknili bolj proti jugozapadu, imajo naše čete na meji sedaj že dalj časa mir. Prebežniki ne prihajajo več preko demarkacijske črte.

TURČIJA ZA MIR Z GRČIJO.

Pariz, 25. avgusta. (Izv.) »Intransigeant« objavlja z vsem pridržkom poročilo svojega poročevalca v Carigradu, da je turški veliki vezir Tevfik paša sondiral pri angleškem vrhovnem komisarju Horacu Rumboldu in pri francoskem vrhovnem komisarju generalu Pelleju, ali se ne bi dal skleniti časten mir med Turčijo in Grčijo.

IZGREDI BREZPOSELNIH V BERLINU

Berlin, 25. avgusta. (Izv.) Včeraj so bili tukaj pred mestno hišo izgredi brezposelnih delavcev, ki so postali precej resni. Policiji se je končno posrečilo jih razpršiti, nakar se je vzpostavil red in mir.

Španski pogoji za Karlovo preselitev

Bern, 24. avgusta. K vprašanju prebivanja bivšega kralja Karla, ki stopi konec avgusta v novo fazo, ker se je ob tem času nameraval odpeljati iz Švice, javljajo listi, da še ni nobene odločitve glede preselitve na Špansko. Španija pač ni odklonila prošnjo angleške, francoske in italijanske vlade, dovoliti Karlu azil na Španskem, vendar pa je stavila pogoje, glede katerih se s kraljem ni dosegel še noben sporazum. Španska vlada zahteva, da se 60 oseb broječa okolica bivšega kralja pomanjša na polovico. Imeti hoče tudi vpliv na izbero oseb, ki se smejo pripustiti. Naposled želi, da se popolnoma pojasni financielni položaj razkralja, preden se preseli. Zvezni svet bo prejkone sklepal glede bivanja razkralja prihodnji petek.

RUMUNIJA IN CARIGRAJSKO VPRAŠANJE.

London, 25. avgusta. (Izv.) »Timesov« poročevalec v Carigradu sporoča svojemu listu članek znanega rumunskega novinarja Algazija, osebnega prijatelja zunanjega ministra Take Jonesca, po katerem naj bi se rumunsko naziranje glede vprašanja Carigrada in morskih ožin revidiralo. Algazi izjavlja, da Rumunija absolutno odklanja vsako grško zahtevo po internacionalizaciji Dardanel. Rumunija se bo ravnotako zoperstavila tudi vsakemu poizkusu zmagovite Grčije, dobiti od evropskih velevlasti mandat čez Dardanele, pa tudi vsaki zahtevi Turčije po proglasitvi turške suverenosti nad Carigradom in morskimi ožinami. Algazi dostavlja, da je Rumunija za kar najožjo sodelovanje z zavezniki in za svobodo plovbe skozi Dardanele in Bospor. Rumunija pa bo nastopila tudi proti vsakemu poizkusu Anglije ali kake druge velesile, da bi si pod plaščem kake male države zagotovila nadzorstvo nad morskimi ožinami.

PODPIS MIROVNE POGODBE MED NEMČIJO IN ZDRUŽENIMI DRŽAVAMI.

Berlin, 25. avgusta. Mirovna pogodba med nemško državo in Združenimi državami je bila podpisana danes popoldne ob 17. od državnega ministra za zunanje posle dr. Rosna in ameriškega komisarja Dresela.

Borza

(Glej tudi tretjo stran.)

Zürich, devize: Berlin 6.95, Newyork 590, London 21.75, Pariz 45.70, Milan 25.05, Praga 7.025, Budimpešta 1.525, Zagreb 3.25, Bukarešta 7.125, Varšava 0.22, Dunaj 0.67, avstrijske krone 0.58.

Dunaj, devize: Zagreb 581 — 585, Berlin 1245 — 1251, Budimpešta 267.50 — 270.50, Bukarešta 1268 — 1273, London 3877.50 — 3897.50, Milan 4470 — 4490, Newyork 1053 — 1057, Pariz 8155 — 8195, Praga 1257 — 1263, Sofija 845 — 855, Varšava 39.50 — 41.50, Zürich 17.875 — 17.925, valute: dolarji 1042 — 1046, levi 825 — 835, marke 1244 — 1250.50, funti 3852.50 — 3872.50, francoski franki 8130 — 8170, lire 4445 — 4465, dinarji 2306 — 2326, poljske marke 40 — 42, leji 1268 — 1273, švicarski franki 17.850 — 17.900, čehoslovaške krone 1256.50 — 1261.50, madžarske krone 268.50 — 271.50.

Berlin, devize: Italija 358.60 — 359.40, London 308.90 — 309.60, Newyork 83.485 — 83.965, Pariz 652.30 — 653.70, Švica 1429.55 — 1432.45, Dunaj 9.78 — 9.82, Praga 101.15 — 101.45, Budimpešta 21.26 — 21.68.

Kaj smo evakuirali

V poročilih o evakuaciji ozemlja, ki po mirovnem sklepu z Madžarsko ostane pod vlado Budimpešte, se imenuje navadno le Baranja. V resnici pa to ozemlje ne sestoji le iz Baranje, marveč tudi še iz drugih delov.

Predvsem zapuščamo na vzhodu severni del Banata, na levem bregu spodnjega Moriša; tu sta se imenovala n. pr. kraja Mali Sombor in Novi Segedin; tu in pa ob Tisi sega srbski živelj do Moriša v le malo prekinjeni vrsti.

Bajski trikot, kakor se navadno imenuje predel okrog Baje, ker ima trikotno obliko, razprostirajoč se med Bajo, Subotico in Beregom na Donavi, kjer prestopi naša meja Donavo, naproti Mohaču. Središče tega ozemlja je mesto Baja, ki šteje nad 30.000 prebivalcev. O prometni in gospodarski važnosti Baje je bilo že obilo razpravljanja po listih; tu se nahaja izhodišče hidrotehničnih naprav zapadne Bačke, tu je bilo glavno ukrcališče za izvozne proizvode bogate gorenje Bačke.

Najznatnejši teritorij, ki smo ga evakuirali, pa predstavlja Baranja. Kakor znano, smo mi od baranjske županije, katere glavni del smo reklamirali zase, dobili le mal kot med Dravo in Donavo, v površini 1151 km² s 51.200 prebivalci. Sedaj evakuirana Baranja je gospodarsko prvovrstne važnosti obilne množine dobrega črnega premoga, ki se koplje pri Rečahu, mestu z nad 50.000 prebivalci. Tu se je izkopalo pred vojno nad 7 mil. q premoga, ki se koplje pri Pečuhu, mestu bovljah in Hrastniku, a s tem razločkom, da je pečujski premog znatno boljši nego trboveljski. Važnost pečujskega premoga pa je relativno še mnogo večja, ako premislimo, da cela Vojvodina nima nikakega premogovnika, da niti lesa in drv v dovoljni množini. Za ravninske predele naše države, torej v prvi vrsti za Vojvodino, bi bila posest Pečuha prvovrstne važnosti.

Glede narodnostnih razmer evakuiranega ozemlja je pripomniti sledeče. Pravoslavne Srbe smo morali prepustiti Madžarom v severnem koncu Banata, pomešane seveda z madžarskimi seli. V Bajski okolici in v Baranji pa so zastopane tri narodnosti Nemci, Madžari in Jugoslovani. Toda Jugoslovani tu niso pravoslavni, zavedni Srbi, nego katoliški Šokci, ki so kakor Bunjevci, ki so zastopani n. pr. v Baji, manj zavedni. Pri njih ni bilo verske razlike, ki bi jih ločila od Madžarov in jih varovala pred madžarizacijo, zato je zlasti mlajša generacija, ki se je šolala skoz in skoz madžarsko, močno podlegla madžarskemu vplivu. — Nemci so pred vsem v vzhodnem delu Baranje najštevilneje zastopani, dočim je v zapadnem delu največ Madžarov. Povsod pa se vrste madžarske jugoslovanske in nemške vasi križem pomešane; dve sosedni vasi ne govorita istega jezika, dasi seveda razumejo moški po večini po vse tri, kakor je to običajno po naši Vojvodini. Toda pri razmejitvi bi imeli priti v poštev le Madžari in Jugoslovani, kajti Nemci morajo veljati kot nevtralni, ker nimajo kot eksotična oaza priključka na nobeno stran. Toda v zadnji dobi so se tudi Nemci zelo udajali madžarskemu vplivu in se pridno madžarizirali.

Izjava

V današnji «Jugoslaviji» čitam, da je nekdo trdil, da ima od mene ček za sto tisoč kron, ki ga je ponudil neki osebi, da izpove slabo o g. Pesku. Ni mi treba zatrjevati, da mi ni nič znanega ne o taki ponudbi ne o čeku.

Pač pa me ta napad in neprestani osebni insulti izzivajo, da moram v obrambo časti svoje stranke konstatirati:

1.) Po izvolitvi g. A. Peska je JDS sklenila vkljub tehtnim državnopolitičnim pomislekom delati za njegovo potrditev. Tako je tudi predlagala deželna vlada sredi meseca junija.

2.) Komunistična nasilja so med tem politični položaj tako spremenila da se je načelstvo JDS znova bavilo z vprašanjem potrditve g. Peska. Uveljavilo se je mišljenje, da oseba, ki uživa zaupanje komunistične stranke, ni prikladna v tem času za župana v Ljubljani.

3.) Ko je šlo za potrditev, je prodrl v široko javnost mučen incident, ki se je dogodil v neki ptujski kavarni, kjer se je dolžilo g. Peska lastnosti, kakršne ima v mislih § 129 b) k. z. Ni dvoma, da je bila vlada radi tega primorana ugotoviti moralično kvalifikacijo g. Peska in to tembolj, ker ljubljanski župan ni le načelnik avtonomne občine, temveč tudi važen funkcijonar neposredne državne uprave.

Pokrajinski namestnik v tej nad vse mučni stvari ni mogel drugače ravnati nego odrediti, da se poizvedbe vrše s primerno obzirnostjo. Rezultat je bil uničujoč. Na tozadevni predlog namestnika, ki je zopet vršil to neprijetno dolžnost, kakor bi jo bil vsak drugi, je minister notranjih zadev odklonil predložiti g. Peska v potrditev iz razloga, ker so po vseh spisih dokazani g. Pesku opetovani čini, označeni v § 129 b) k. z.

5.) Obzirnost, s kojo se je stvar po svoji naravi morala obravnavati, zdaj skuša zlorabiti g. Pesek, da izzove v javnosti sum, da se je preiskava morda vodila pristranski. Kdor ima kaj spoštovanja do pokrajinske uprave, ta je gotov, da je vsaka pristranost v tej zadevi izključena.

6.) Vlada odgovarja za svoj ukrep parlamentu. Uverjen sem, da dobi takoj absolutorij, čim pogleda v akt komisija poslancev, sestavljena iz zastopnikov strank.

Ponavljam h koncu, da sem le vsled osebnega poziva g. Peska in izzvan vsled najgrših napadov na mojo stranko šel v javnost s to izjavo, da se konča prerekanje, ki se izogiblje [illegible] stvari same.

V Ljubljani, 25. avgusta 1921.

Dr. Gregor Žerjav s. r.

Po svetu

— **Sporazum med Ameriko in sovjetsko vlado.** 23. t. m. je bil podpisan v Rigi sporazum med ameriško rešilno delegacijo in predstavnikom sovjetske vlade Litvinovom: Glavne točke sporazuma določajo: Ameriška organizacija za pomoč Rusiji ima edina pravico, da imenuje delegate in njih pomočnike. Predstavnikom ameriške delegacije se zabranjuje vsako politično delovanje. V slučaju, da se ta odredba krši, ima sovjetska vlada pravico, da izžene kršitelje s teritorija Rusije. Predstavnikom ameriške organizacije se zajamči popolna svoboda gibanja. Živež se bo dovažal samo mladini in bolnikom, pod nobenim pogojem pa rudeči vojski. Vodstvo organizacije bo organiziralo mestne komiteje, v katerih bodo zastopani tudi predstavniki sovjetskih oblasti. V slučaju ,da izbruhne kaka epidemija, bo organizacija ustanovila sanitetni odbor v mestih, kjer deluje. Izdatke za provoz živeža, tehnične in medicinske stroške krije sovjetska vlada. V slučaju, da sovjetska vlada prekrši te odredbe, se takoj prekine vsaka ameriška akcija za pomoč Rusiji.

— **Smrt ruskega pesnika.** Kakor javljajo ruski listi je umrl v Petrogradu znani ruski pesnik Aleksander Bloh.

— **Zedinjenje komunističnih strank na Češkoslovaškem.** Na tretjem kongresu III. internacijonale so sprejeti v internacijonalo tudi komunisti iz Češkoslovaške in sicer pod pogojem, da izvedejo v roku treh mesecev ujedinjenje vseh komunističnih strank v Češkoslovaški na strogo centralistični podlagi. 26. t. m. se vrši v Pragi konferenca predstavnikov češkoslovaške komunistične stranke, ki bo razpravljala o tem vprašanju, a za 27. t. m. je sklicana konferenca predstavnikov češkoslovaške, nemške in poljske komunistične stranke, na kateri se bo konstituirala jedinstvena komunistična stranka v Češkoslovaški.

— **Bratislava sedež donavske komisije** «Prager Tagblatt» poroča iz Bratislave: Včeraj je bila zadnja seja bratislavskega zasedanja mednarodne donavske komisije. Sklenilo se je, nasproti stališču nekaterih delegatov, kakor tudi angleškega admirala Trubridgoa ukloniti se sklepu pariške konference in za pet let Bratislavo izbrati za sedež donavske komisije.

— **800 ruskih dijakov iz Carigrada v Pragi** Kot poroča «Tribuna» je češkoslovaška vlada pripravljena sprejeti veliko število v Carigradu bivajočih ruskih dijakov na svoje srednješole v Pragi, da jih tam absolvirajo. Prihodnji teden dospe prvi oddelek 500 dijakov iz Turčije v Prago, kmalu nato pa tudi ostali. Pogajanja, ki so se vodila med češkoslovaško vlado in ruskim komitejem za njih prehranjevanje, so se ugodno zaključila. Češkoslovaška vlada bo dijakom dala na razpolago prostorno poslopje, ki je bilo v ta namen lepo urejeno.

— **Ogromne žrtve potresa na Kitajskem.** Iz Pekinga se poroča: Pri velikem potresu v pokrajini Kan-Su meseca decembra l. l. so pogrezujoče se gore zasule, kakor se poroča uradno, 200.000 ljudi in mnogo živine. Razdejane so vse hiše v okrožju 75 štirijaških milj.

Politične beležke

+ **Pogajanja med demokrati in radikalci so začasno končana, ter se bodo nadaljevala jeseni.** Dosedaj je dosežen sporazum v vseh vprašanjih, ki so v zvezi z delom vlade in parlamenta. O teku pogajanj sta bila obveščena oba kluba, ki sta vzela poročilo na znanje.

+ **Demokratska kandidatska lista** za nadomestne občinske volitve v Ljubljani je bila vložena prva in bo zato tudi demokratska volilna skrinjica na vseh voliščih prva.

+ **Izjava poslanca drja. Žerjava.** Na drugem mestu objavljamo izjavo, ki jo je napisal posl. dr. Žerjav izzvan po nečuvenem napadu včerajšnje Peskove «Jugoslavije». Dr. Žrjavova izjava bo napravila konec slepomišenju g. Peska. Ona avtentično navaja historijat tkzv. Peskove afere in ugotavlja, zakaj je pokrajinski namestnik in po njegovem referatu minister notranjih zadev smatral Antona Peska za moralično diskvalificiranega. Posl. dr. Žerjav upravičeno povdarja, da je nepristranost pokrajinske uprave pri ugotovitvi moralične kvalifikacije g. Peska izven vsakega dvoma. Pokrajinski namestnik, ki je preiskavo odredil in na podlagi njenih rezultatov stavil predlog za nepotrditev, je na boju med JDS in NSS povsem ne interesiran. Interesiran je le na tem, da Ljubljani županuje moralično povsem čist človek, saj je ljubljanski župan istočasno tudi državni funkcijonar, ki opravlja vse posle okrajnega glavarja. Absurdna je torej misel, da bi g. Hribar kakšni «demokratski intrigi» na ljubo insceniral mučno afero ali celo Antonu Pesku podtaknil dejanja, ki jih g. Pesek nikdar zagrešil ni. Posl. Žerjav dobro povdarja odgovornost vlade in gotovo je utemeljeno njegovo prepričanje, da bi vlada dobila soglasen absolutorij, ako bi jo n. pr. poslanca NSS poklicala na odgovor.

+ **Vprašanje na g. Deržiča.** Narodni poslanec Držič objavlja v «Jugoslaviji», da mu minister Pribičević «ni povedal vzrokov, in sprejel mojih (Držičevih) predlogov in mi tudi ni dal čitati aktov». Predno o Držičevi objavi kaj več izpregovorimo, ga vprašamo: 1. Ali je on čital akt? 2. Če ga ni poslanec Držič objavlja v «Jugoupa trditi, da mu ga minister ni hotel dati čitati? 4. Kateri so bili njegovi predlogi, ki jih je stavil ministru? 5. Kaj je gospod Držič storil na odgovor gospoda ministra. Ako noče gospod Držič še naprej slepomišiti, nam bo na ta vprašanja brez odloga odgovoril.

+ **«Domoljub» o novem kralju.** Glavno glasilo SLS za verno katoliško ljudstvo svojim čitateljem takole naznanja spremembo na jugoslovanskem prestolu in prekrasni manifest kralja Aleksandra jugoslovanskemu narodu: Kralj Aleksander je v Parizu bolan na slepiču kakor pravi vladno poročilo in se radi tega ni udeležil očetovega pogreba. Na narod je izdal proglas.»

+ **Najoriginalnejšo vest o smrti kralja Petra** je seveda objavil kralj hrvatske republike Stepa Radić. V svojem «Slobodnem Domu» seznanja o velikem in žalostnem dogodku svoje kmečke pristaše tako-le: «Umro je Petar Prvi Karagjorgjević dne 16. kolovoza o. g. u 77. godini života, a u osamnaestoj godini vladanja svoga. Oči mu je zaklopio stariji sin Gjorgje, rodjen 1887. Mladjega sina Aleksandra, koji je rodjen 1888. stigla je viest o otčevoj smrti u Parizu, od kuda je prema službenim viestima bio odmah krenuo u Beograd, te već i prošao kroz Zagreb. Medjutim se dne 18. kolovoza opet službeno javilo, da je taj mladji sin kralja Petra nenadoma obolio na sliepom crievu i da će dne 19. o. mj. biti operiran, a kod operacije da će biti prisutna i dva liečnika iz Beograda». Ni težko razumeti tri glavne nesramnosti, ki se skrivajo za notico gospodina Stipe. Kdor pozna značaj tega politika tudi razume, da se je v ljubljeni «stari» Hrvatski valjal v prahu pred Francom Jožefom, v «batinaški» Jugoslaviji pa si upa govoriti o narodnem kralju kakor o kakšnem poglavarju iz Nove Zelandije. — Originalen je tudi popis kraljevega pogreba v «Domoljubu», ki ga za verno slovensko ljudstvo izdaja SLS. O veličastni manifestaciji naroda poroča «Domoljub» s sledečim lapidarnim stavkom: «Kralj Peter je bil včeraj zvečer z velikimi slovesnostmi pokopan». Basta.

+ **Dva diplomatska incidenta povodom pogreba kralja Petra.** Iz beograda poročajo: Bolgarska vlada je sporočila v Beograd, da se bo pogreba kralja Petra udeležila tudi posebna bolgarska misija pod vodstvom vojnega ministra. Z ozirom na razpoloženje naroda je naša vlada sporočila v Sofijo, da udeležba bolgarske misije ni oportuna. Bolgari so vsled tega ostali doma. Zato pa se je madžarski diplomatični agent brez povabila in brez pooblastila kot «specijalni zastopnik» madžarskega regenta vrinil med posebne misije. Da ne pride do mučnega prizora se ga je pustilo.

+ **Odkrita in moška beseda.** V Corriera della Sera» je Gino Berri napisal o reškem položaju odkrit članek, ki zasluži tudi našo pozornost. Gino Berri pravi, da je položaj na Reki vedno slabši in nezadovoljnost raste. Temu je glavni vzrok ta, ker ne vozi železnica iz luke Baroš v Jugoslavijo. Če pa ta železnica ne vozi, pa temu ni kriva niti Jugoslavija niti Italija. Krivi so temu reški strankarji, ki imajo sicer polna usta o narodnih interesih, v resnici pa zasledujejo le malenkostne strankarske in osebne koriti. Zato se Italija ne sme pustiti več izrabljati od teh strankarjev, temveč mora narediti red. Predvsem pa je treba uvesti na Reko disciplino, ker svojevoljni dogodki kakor so bili zadnji (zasedba Baroša po arditih), se ne smejo več ponoviti, saj ti vedno bolj in bolj otežkočujejo rešitev reškega vprašanja. Gino Berri govori tudi o časti Italije in bi si stekel v tem oziru naravnost veliko zaslugo, če bi čisto jasno povedal resnico, kakršna je: da je namreč po pogodbi luka Baroš naša in da se more rešitev vprašanja pričeti samo na tej osnovi. Zelo dvomimo, da bo apel Gina Berrija imel kak uspeh; reški strankarji ga bodo gotovo prezrli. Ni tudi vsejedno, ako bo Italija še dalje vodila politiko, ki ji ne dela časti.

Razglas madžarskega generala Soosa na prebivalstvo Baranje. Poveljnik madžarske vojske in žendarmarije v Baranji general Soos je izdelal na prebivalstvo proglas v katerem pozdravlja v imenu Horty-ja in madžarske vlade patriotično prebivalstvo Baranje in pravi dalje: Mi smo prišli, da osušimo solze(!), da ublažimo bedo (!) in izlečimo težke rane (!) Z radostjo v srcu vam prinašamo bratsko ljubav, tudi onim med vami, ki so se brez povoda vznemirjali. Orožje madžarske narodne vojske donaša pravičen mir (!), jamstvo in zaščito za delo nacijonalno madžarskega probujenja, ki se mora čimpreje izvesti. V znaku sv. Štefana krone pričenja pot do našega osvobojenja.

Foxterrier Stuby

Vojake, ki so se vrnili iz svetovne klavnice z odlikovanji na prsih, bo gotovo zanimalo, da je dobil odlikovanje tudi neki — pes.

V Ameriki seveda. V nekem evropskem listu poročajo o tem:

Je to junaški pes in se zove Stuby. Služil je v Franciji pri ameriških četah z vojaškim činom in je sodeloval v 17. bitkah. Enkrat je bil celo ranjen. Toda, bo rekel marsikdo, to je vendar žival. Kaj zato! On je in ostane foxterrier morda celo najbolj čiste pasme. In ni zamorec! Z zamorci žive belokožci v Ameriki v sporih, s psi pa ne! Stuby je dosmrtno član raznih društev, pričenši od Rdečega križa dalje. Manjka še samo, da ga imenujejo za «častnega» profesorja na kakem vseučilišču. Upajmo pa, da karijera mladega, a vsekakor slavnega četveronožca, še ni končana. Za sedaj se mora zadovoljiti s tem, da ga je odlikoval general Pershing osebno in da sme sodelovati pri vojaških vajah v obleki z zavezniškimi barvami in z vsemi odlikovanji.

Kljub temu ne smemo misliti, da so Amerikanci, ko so podelili psu toliko odlikovanj, hoteli s tem reči, da je hrabrost pasja krepost. Kaj še, oni so s tem pokazali, da je človek višji od živali. Vedeli so tudi, da s tem ne bodo povzročili ljubosumnosti in zavisti. Prepričani smo lahko, da bodo ostali psi, gledajoč Stubya v njegovi pisani obleki s čudnimi priveski, sprejeli celo stvar na znanje z ono modrostjo, ki uči, da oni, ki ne razuma, tudi ne more trpeti.

Edino zlo in edina nekorektnost pri vsem tem je dejstvo, da odlikovanje psa ne bo nikogar vzpodbujalo k hrabrosti. Niti enemu psu ne bo prišlo na um, da bi izvršil kak junaški čin, da postane tako član Rdečega križa, ali da dobi zlato medaljo iz rok generala Pershinga. Niti en pes ne bo rekel: «O, da bi vsaj nastala kmalu kaka nova vojna, magari z Japonsko, samo da bi se mogel odlikovati.»

Obstoja pa še drugi sum: da Stuby ni mogel razumeti in spoznati nevarnosti, v kateri se je nahajal, ko je sodeloval v boju, kajti plemenito svojstvo hrabrosti obstoji ravno v zavesti, da smo v nevarnosti in kljub temu obvladamo svoja instinkte. To je staro naziranje, ki je bilo razširjeno, še predno so se podeljevale psom kolajne za hrabrost. Toda junaka, ki zasluži zlato kolajno, ne bodri nikdo, ampak bodri še on druge! Razven, ako se morda dokaže, da obstoji junaštvo Stubya iz kake resne geste, da je recimo zalajal, kakor da je hotel reči: Junaki, ne bojte se! Živele Zedinjene države ameriške! — kar je potem vzpodbudilo ameriške vojake, da so se ojunačili in pokazali, da niso plašljivci, kakor njihov pes.

S sumničenjem ne bi bili nikdar pri kraju. Potrebno bi bilo na primer vedeti, ali so odlikovani z zlato kolajno vsi ameriški vojaki, ki so sodelovali v 17 bitkah in bili v eni ranjeni, in ali so odlikovani vsi, ki so poginili že v prvi, drugi, tretji bitki, kajti oni niso krivi, da niso mogli sodelovati v vseh sedemnajstih.

Tako ameriški listi. Nas pa bi pri tem zanimalo, ako bi nam Amerikanci povedali, ali se v njih deželi «zdrave valute» morda vendar ne nahaja kak vojni invalid, ki nima dovolj sredstev, da se obleče in prehrani, ko oblačijo Stubya v svilene obleke in ga povzdigujejo ne vemo v katera nebesa.

Sport in turistika

Nogomet. — Sarajevski amaterski S. K. : Ilirija. V soboto in nedeljo 27. in 28. t. m. igra v Ljubljani proti Iliriji najmočnejši klub v Sarajevu, Sarajevski amaterski S. K. Ilirija je v aprilu že igrala z njim dve tekmi v Sarajevu, in sicer obakrat neodločno (3:3 in 1:1). SASK. je dosegel v letošnji sezoni tudi sicer več jako lepih rezultatov. — Tekma se prične oba dni ob pol 18. uri.

ŠAH

Glavni šahovski turnir v Celju. Včeraj se je igralo 11. kolo. Dr. Trstenjak je izgubil proti Vukoviču, Nicifor proti dr. Banekoviču, Rožič je na splošno presenečenje dobil proti Poljancu. Partija Erdey-König nedoigrana. Kramerju in Ferjanu sta pripisani v dobro partiji proti Ormaju in Kohnu. Peyer je bil prost. V velikem slogu igrano partijo Poljanec-dr. Erdey je dobil Poljanec. Dr. Erdey je vsled tega izgubil neomejeno prvenstvo, ki ga bo moral deliti s Königom. Ni izključeno, da bo König prvi. Stanje po 11. kolu: dr. Erdey in König 7 in pol (1), Vuković 7 in pol, Poljanec 6 in pol, Ferjan, Kramer 6, Nicifor, dr. Trstenjak 6, Rožič 4, Peyer 3 in pol, dr. Baneković 2 in pol.

Ljubljanski veliki semenj

INDUSTRIJI, OBRTU IN TRGOVINI SLOVENIJE!

Misel, sprožena po Vaših stanovskih organizacijah se bliža svojemu uresničenju: v dneh 3. do 12. septembra se bo vršil prvi veliki sejem v Ljubljani.

Ni treba poudarjati velikega pomena te prireditve za vso našo industrijo, trgovino in obrt. Z veseljem ste svojčas pozdravili namero prireditve in s tem pokazali, da se polno zavedate velike njene važnosti in koristi, ki jo morejo donašati veliki semnji našemu gospodarstvu. Poziv k razstavitvi vzorcev je našel v Vaših vrstah mnogobrojen odziv. Besedam je sledil krepak čin.

Sedaj pa je tudi na onih, ki jim letos še ni bila prilika razstaviti na velikem semnju, da s svojim *posetom* posvedočijo, da gre tu za vzajemne koristi celokupne naše industrije, obrta in trgovine. Stanovska dolžnost vsakega industrijalca, obrtnika in trgovca je, posetiti prvi naš veliki sejem! Izpolnitev te dolžnosti mu donese tudi praktične koristi. Saj je industrijalcu, obrtniku in trgovcu tudi v našem delu države treba pregleda in vpogleda, kaj more nabaviti doma v Sloveniji pa tudi v drugih delih naše države. Prilika mu bo obenem spoznati, kje smo že na zadovoljni stopnji, pa tudi kje treba zastaviti moči za izboljšanje obstoječega in za stvarjanje novega. Prilika pa mu bo tudi priti v osebni stik s stanovskimi tovariši iz vse države, navezati nove stike in utrditi stare vezi.

Jako priporočljivo je, da obrtne zadruge in trgovski gremiji priredo skupne posete sejma.

Naj bi sejmski dnevi družili v Ljubljani vse naše industrijalstvo, obrtništvo in trgovstvo!

Naj bo prvi veliki sejem v Ljubljani početek novemu velikemu razmahu celokupne naše industrije, obrta in trgovine!

Trgoska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

STANOVANJA ZA OBISKOVALCE LJUBLJANSKEGA VELESEMNJA.

V dnevih od 3. do 12. septemba 1921. bo otvorjen v Ljubljani I. veliki ljubljanski vzorčni semenj — prvi v Jugoslaviji. Zanmanje za ta semenj je splošno in sodeč po prijavah velikega števila razstavljalcev in obiskovalcev iz vseh pokrajin naše države, iz Češkoslovaške, Nemčije, Avstrije itd. se bo zbralo navedene dni v našem mestu na tisoče tujcev. Ne glede na to, da je ta semenj v prvi vrsti za nas Slovence velikega narodno-gospodarskega pomena, zavedati se mora še posebej naše mesto svoje dolžnosti, da po možnosti in radevolje gre prireditelje na roko. Ljubljana ima sloves, da zna sprejemati s pravo slovansko gostoljubnostjo, dokažimo našim bratom iz juga in severa ter drugim, ki prihajajo k nam z dobrim namenom, da smo tudi vredni tega slovesa: vsak naj se počuti v naši sredi kot doma.

Ker se vrše v času med 3. in 12. septembrom v Ljubljani tudi razni kongresi (jugoslovanski zdravniški kongres, kongres jugoslovanskih trgovskih visokošolcev, kongres jugoslovanskih dobrovoljcev) in si mora urad Ljubljanskega velikega semnja začasno preskrbeti zadostno število prenočišč, vabim na prošnjo predsedstva ljubljanskega velikega semnja cenjene someščane, da se priglase vsi oni, ki bi za čas semnja ali tudi samo za nekaj večerov dali na razpolago prenočišča (posteljo ali divan) — seveda proti plačilu. Stanovanjskemu odseku bo dobro došlo vsako prenočišče tud zasilno ali več postelj v eni sobi.

Priglase sprejema stanovanjski odsek Ljubljanskega velikega semnja začasno v pisarni mestnega ekspedita, Mestni trg 27/III ali v pisarni komisarijata za tujski promet in turistiko (Tourist office), Dunajska cesta št. 18. Prijave se lahko odpošlje tudi pismeno z navedbo cene za posteljo za en večer. — Županov namestnik: *dr. Zarnik.*

•

Prodaja sejmskih legitimacij in znakov za poset «Ljubljanskega velikega semnja, ki upravičuje do polovične vožnje po vseh železnicah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in do brezplačnega vstopa v vse sejmske prostore za ce[...] čas trajanja semnja, so prevzele med drugimi podružnice Jadranske banke v Beogradu, Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Kotoru, Metkoviču in Šibeniku, dalje podružnice Ljubljanske kreditne banke v Sarajevu in Splitu ter spedicijska tvrdka «Balkan», delniška družba za mednarodni transport v Beogradu, Zagrebu, Mariboru in Rakeku. Za Črnomelj in okolico razprodaja sejmske znake Mestna hranilnica v Črnomlju. V Metliki razprodaja znake in legitimacije g. Leopold Gr[...]brijan in Anton Rajmer. Za Ptuj in okolico so prevzela razprodajo legitimacij in znakov Pietarska šola v Strnišču pri Ptuju, v Cerknici pa gremij trgovcev. Legitimacija z znakom stane 100 kron.

Deputacija odbora za Ljubljanski veliki sejem se je včeraj popoldne odpeljal v Beograd, da tamkaj osebno povabi predstavnike države in gospodarskih krogov k posetu važnega veletrga.

Domače vesti.

* **Kraljeva zahvala Ljubljani.** Iz Pariza je došla ljubljanskemu magistratu naslednja brzojavka: «Dr. Zarnik, županov namestnik, Ljubljana, Jugoslavija. Njegovo Veličanstvo Kralj iskreno blagodari Ljubljani na toplom sočutju prilikom smrti Njegovog oca i na izjavama ljubavi i udanosti. Mihajlović, otpravnik poslova.»

* **Princa Pavle in Arzen in princesa Jelena z otroci** so se včeraj zjutraj z orienteksprescm peljali skozi Ljubljano. Vsi potujejo v Pariz, da posetijo polnega kralja Aleksandra.

* **Odposlanci slovenskih mest pri ministrih.** V torek, dne 23. t. m. sta sprejela ministrski predsednik Pašić in minister Pribičević mariborskega župana Grčarja, krajnskega župana Pirca in ljubljanskega magistratnega ravnatelja dr. Zarnika. Gospode je predstavil kr. namestnik Hribar. Avdijenci sta imeli bolj formalen poklonstven namen. Vendar sta se ministrski predsednik kakor tudi minister Pribičević, kjer je deputacijo ostala delj časa, živo zanimala za razmere teh naših mest, o katerih sta pokazala izvrstno informacijo. Dr. Zarnik je omenil, kako težaven je položaj za vso ljubljansko občino kakor tudi za njega samega, kor še vedno ne funkcijonira popolno legalno zastopstvo občine in bi bilo želeti nujno rešitev te krize. Župan Pirc se je ministrskemu predsedniku zahvalil, da je sprejel kranjsko častno meščanstvo. Vsi trije gospodje so povabili g. ministrskega predsednika, da bi prišel v Slovenijo in nas še bližje izpoznal. Nadalje so navedeni trije gospodje posetili tudi ministra dr. Kukovca in Pucelja. Gospoda ministra sta s posetniki v daljšem razgovoru razmotrivala razne pereče zadeve dotičnih mest. Župan Pirc je naposled posetil še predsednika narodnega predstavništva Ribarja, ki je tudi častni meščan kranjski, dr. Zarnik pa beograjskega občinskega predsednika Mitrovića.

* **Češkoslovaška deputacija,** ki se je udeležila pogreba kralja Petra, je v sredo zjutraj na povratku v domovino, pasirala Maribor.

* **Važno za vse trgovce.** Uradno se nam poroča: Na podlagi vladne uredbe o pobijanju draginje življenskih potrebščin in brezvestne špekulacije z dne 20. julija 1921, št. 159, se pozivljajo vsi trgovci, da označijo takoj jasno in vidno cene vsem življenskim potrebščinam, ki se prodajajo v trgovini, na trgu, ali na kakem drugem kraju. Po tej naredbi se smatra za življenske potrebščine: vsa hrana, obleka, obutev, kurjava, razsvetljava, milo in tudi materijal za izdelovanje teh predmetov. Kdor ne označi cen življenskim potrebščinam, ali jih noče izobesiti na vidnem kraju, se kaznuje z zaporom od 10 dni do 3 mesecev in v denarju od 1000 do 10.000 dinarjev.

* **Odkritje spominske plošče Podlimbarskemu** se vsled narodnega žalovanja preloži na nedoločen čas. — Odbor za odkritje spominske plošče Podlimbarskemu v Krašnji.

* **Za spomenik Podlimbarskemu.** Za spomenik narodnemu mučeniku Franu Maslju-Podlimbarskemu je gospod Rado Drnovšek, rudniški kancist v Zagorju med tamkajšnjimi rodoljubi nabral znesek 540 kron, katerega izročamo svojemu namenu. Rodoljubnim darovalcem iskrena zahvala!

* **Smrt odličnega sokolskega delavca.** Pri povratku sokolske deputacije s kraljevega pogreba je po nesrečnem slučaju med Zemunom in Indjijo padel z vlaka starosta ogulinskega Sokola mag. pharm. Viktor Sušić, odličen sokolski delavec. Preneseli so ga v zemunsko bolnico, kjer je drugi dan umrl.

* **Slovenski zdravniki,** ki se hočejo udeležiti zbora jugoslovanskih zdravnikov in želijo imeti zasigurano stanovanje, naj se takoj prijavijo, ker se na poznejše priglasitve ne bo moglo ozirati.

* **Računski listki «Družbe sv. Cirila in Metoda»** stanejo odslej komad 20 v. Plačilni natakarji in natakarice imajo 20% popusta. Naročajo se v pisarni C. M. družbe v Narodnem domu.

* **III. skup. Jugoslovanskega lekarskega društva v Ljubljani.** Prejeli smo: Vabim dame zdravnikov na sestanek, ki se vrši v ponedeljek 29. t. m. v mestni posvetovalnici ob petih popoldne. — Vera dr. Slajmerjeva.

* **Trgovski visokošolci** se pozivljajo na sestanek, ki se vrši dne 29. avgusta ob 8. uri zvečer v restavraciji «Narodnega doma» radi razdelitve dela pri I. kongresu trgovskih visokošolcev in pri ljubljanskem velesejmu. — Pripravljalni odbor kongresa.

* **Mestni dohodarstveni urad v Ljubljani** dne 27. t. m radi snaženja uradnih prostorov za stranke ne uraduje.

* **Društvo Gosposvetski Zvon v Dalmatinovi ulici št. 15 v Ljubljani** ima na razpolago več koroških beguncev, ki so kot delavci sposobni za delo v lesni in kmetijski stroki.

* **Tožba proti mestni aprovizaciji ljubljanski radi slabe moke.** Včeraj se je vršila pred ljubljanskim okrajnim sodiščem zaključna obravnava proti mestni aprovizaciji odnosno njenemu vodji, ravnatelju Ivanu Trdini. O stvari sledeče pojasnilo: Mokar Zorec je bil svoječasno vsled ovadbe neke ženske obsojen zaradi prodaje pokvarjene odnosno slabe moke. Zorc je navedel pri tej priliki, da je dobil to moko od mestne aprovizacije in je ravno tako prodajal. — Uvedlo se je postopanje proti vodji mestne aprovizacije mag. svetniku Ivanu Trdini. Obsežen dokazilni materijal je pokazal, da vodstva mestne aprovizacije ne zadeva nobena krivda. Mestna aprovizacija je dala namreč mlinarjem, ki so mleli njeno žito iz Banata, stroga navodila, da morajo mlini žito pred mlenjem temeljito očistiti. Ta nalog so mlinarji radi izvrševali, kar dokazuje, da so vračali aprovizaciji večkrat procejanje količine odpadkov in grašice, česar aprovizacija ni nikdar porabila v mletje. Iz moke mestne aprovizacije se je pekel tudi kruh v mestni pekarni in ni bilo nikdar nobene pritožbe. Vodja aprovizacije je večkrat tudi osebno nadziral mline. Ni sicer izključeno, da se je kaka vreča moke pokvarila, ali da je bila slabša, vendar pa se to ne sme vzeti kot povod za kazen, ker se ne more vsake vreče dati točno in kemično preiskati. V splošnem se je dokazalo, da je vodstvo aprovizacije storilo vse, da je dobavljala aprovizacija dobro moko. Ker se je sodišče uverilo, da v tem slučaju ni govora o kaki malomarnosti obtoženca, je bil obtoženi mag. ravn. Ivan Terdina oproščen, s čemer sta dobila on kakor tudi aprovizacija lepo zadoščenje.

* **Knjižnica za vodmatski okraj.** Napredno politično in gospodarsko društvo za vodmatski okraj v Ljubljani naznanja svojim članom, da se je posrečilo odboru dobiti lokal za društveno knjižnico. Po ureditvi knjižnice se bo takoj začelo s izposojevanjem knjig, kar se članom potom časopisja pravočasno naznani.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** V dobi od 14. do 20. avgusta se je v mestni občini ljubljanski narodilo 33 otrok, umrlo pa je 24 moških in 18 žensk, skupaj torej 42 oseb. Kot smrtne vzroke navaja uradni zdravstveni izkaz v 14 slučajih grižo, v 4 možgansko kap, po en slučaj davice, ošpic, srčne hibe in življenske slabosti, v treh slučajih rak, v 16 slučajih drugi naravni smrtni vzroki ter v enem slučaju smrtna poškodba. Glede nalezljivih bolezni javlja izkaz, da je bilo nanovo prijavljenih za grižo 83 obolelih oseb, za davico 2 in za ošpicami 1 oseba.

* **Aretacija.** V Mariboru je bila aretirana zaradi tatvine služkinja pol. komisarja Koechlerja, Roza Krašovec.

* **Razpisana služba.** Za delavnico južne železnice v Mariboru se išče samostojen elektromonter specialist v ovijanju kotal (Ankerwickler) vseh vrst motorjev, v izdelovanju tozadevnih šablon ter v stikanju (Schalten). Samo interesenti z dolgoletno prakso pridejo v poštev. Javiti se je pri obratnem ravnateljstvu južne železnice, kjer se izve tudi za plačilne pogoje.

* **Žalna manifestacija v Litiji.** Iz Litije nam poročajo: Povodom smrti kralja Petra I. je priredil tukajšnji dijaški klub v Sokolskem domu prav dobro uspelo žalno manifestacijo. Ko so dijaki zaznali žalostno vest, so se takoj zbrali k seji in določili spored. Drugi so pripravili vse potrebno v Sokolski dvorani. Prav okusno so jo okinčali. K udeležbi so povabili vse tukajšnje prebivalstvo, ki se je vabilu radostno odzvalo in napolnilo dvorano. Predsednik kluba, Mirko Andoljšek, je pozdravil goste. Govorili so Žun, Lajovic in Izlakar. Vsi govori so bili skrbno sestavljeni, zato jih je občinstvo simpatično sprejelo. Vrela je iz njih mladeniška navdušenost za vladajočo dinastijo. Sklepno je pevsko društvo «Lipa» zapelo vedno lepo žalostinko «Vigred» in himno «Bože pravde». Končno je predsednik izrekel toplo zahvalo občinstvu za izredno dober obisk. Pohvaliti moremo rodoljubno delovanje tukajšnjega številnega dijaštva. Klub se je razdelil v razne sekcije, kjer se vrše skoraj dnevno predavanja, pripravljajo se igre, uči se stenografija itd. Le tako naprej vrla mladina!

* **Iz Št. Jakoba ob Savi** nam poročajo: Škofijski ordinarijat v Ljubljani je odredil, da se v vseh župnih in drugih duhovniških cerkvah škofije zvoni na predvečer pogreba kralja po Ave Mariji in na dan pogreba pred cerkvenim obredom z vsemi zvonovi pol ure. Župnik v Št. Jakobu je prijatelj Šusteršičev Anton Jeme. Njegov organist in cerkovnik je sedel ob času, ko bi moral zvoniti za kralja, pri Stempiharju in šele na opozorilo, naj gre zvonit, je šel. Vendar ni mogel drugače, da je izrazil mržnjo, češ da zastonj ni dolžan zvoniti in da ga ne more nihče siliti. Zvonil je samo z dvema malima zvoncema, tako, da so ljudje spraševali, kateri otrok je v vasi umrl (z dvema malima zvoncema se zvoni samo mrličem-otrokom). — Dan po pogrebu se je obhajala obletnica smrti Mihaela Grada, voditelja Orlov v Št. Jakobu. Takrat pa je pač zvonil mežnar z vsemi zvonovi. Klerikalni patrijotizem se pokaže ob vsaki priliki.

* **Iz Sv. Jakoba v Slov. Goricah** nam poročajo: Oddelek finančne straže, ki je bil dosedaj na Pesnici, se premesti s 1. septembrom v Sv. Jakob, kamor se preseli najbrže tudi orožniška postaja.

* **Griža na ptujskem polju** se vedno bolj nevarno razširja. Neposredno pred Mariborom je bilo dosedaj že 25 smrtnih slučajev. Šola v Hočah je zaprta. Ljudstvo je nepoučeno, zdravniki pa nočejo na deželo.

* **Potniški promet v Prekmurju.** Pri dnevnih vlakih vozi autobus s postaje Dolnja Lendava v Mursko Soboto.

[illegible] «Jugoslovanska država», ki izhaja v Valparaisu v Južni Ameriki, so letos dan 12. julija, t. j. Petrov dan, tudi tamkaj svečano proslavili. Vsi Jugoslovani, pa tudi mnogi domačini so izvesili zastave. Glavna dnevnika v Valparaisu «El Mercurio» in «La Union» sta prinesla sliko kralja Petra ter obširno poročala o življenju in delovanju kralja Petra. Šef tamkajšnje provincijalne vlade je osebno izrazil na konzulatu svoje čestitke našemu vladarju.

* **Poskušeno podkupovanje stražnika.** Cerkovnika v Štepanji vasi J. Potokarja je ustavil stražnik na cesti, ker je vozil brez luči. Po daljšem obotavljanju mu je povedal Potokar, da se piše Ivan Podršaj, samski posestnik iz Fužin. — Ker se je zdel možakar stražniku sumljiv, je zahteval od njega legitimacijo. Zviti cerkovnik pa je, ko je uvidel, da je v pasti, segel v žep in ponudil stražniku mesto legitimacije bankovce za 40 kron in mu rekel: «Obdržite si to le, pa me ni treba naznaniti». Še le, ko mu je stražnik zagrozil, da ga odpelje na policijo, je mož povedal svoje pravo ime in značaj. Pri obravnavi je hotel cerkovnik na premeten način vtihotapiti v zagovor tretjo nepoznato osebo, ki naj bi prevzela krivdo. Seveda je bila to preumetna in prevoč za ušesa privlečena zvijača, s katero se je hotel mož oprati. Sodnik seveda cerkovniku ni nasedel in ga je obsodil zaradi poskušenega podkupovanja stražnika in napačne navedbe imena na tri dni strogega zapora.

* **Nesreča v trboveljskem kamnolomu.** V trboveljskem kamnolomu se je odkrušila velika skala, zadela pri padcu zidarja Antona Rozmana in mu zdrobila obe nogi. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

* **Žrtev neprevidnega voznika.** Lampič Ivanka, tobačna delavka, se je peljala s kolesom po Tržaški cesti domov na Črnuče. Nasproti je pridrvel z veliko naglico voz, ki se mu ni mogla več izogniti. Voz je je podrl na tla in si je pri padcu zlomila desno roko. Kdo je bil neznani voznik, še ni ugotovljeno, ker je je prehitro odkuril, mesto da bi priskočil ponesrečenki na pomoč. Lampičeva je za prvo silo obvezal dr. Tičar, nakar je bila prepeljana v deželno bolnico.

* **Umrl je v Trstu** v soboto učitelj Paškulin Anton. Pobrala ga je sušica.

* **Smrtna kosa.** V Kranju je umrla 19. t. m. zavedna narodnjakinja in trgovka, Marjeta Sršenova. V Ljubljani je umrl Alfonz Koleša, v Bivahiku v Ameriki, država Minesota, pa gosp. Jakob Delak, oče poročnika Edo Delaka in ge. Mare dr. Estove.

* **Nesreča v Idriji.** Pretekli teden se je v Idriji smrtno ponesrečil rudar Ivan Poljanec. Ko je šel zgodaj zjutraj na delo v žgalnico, mu je pri stroju spodrsnilo. Stroj ga je zgrabil in tako močno poškodoval, da je obležal na mestu mrtev.

* **Nesreča pri košnji.** Ljudmila Miklič, posestnikova žena iz Trave pri Kočevju, je stopila po nesreči na koso, ležečo v travi. Dobila je pri tem tako težko vrezninо, da je morala iskati pomoči v bolnici.

* **S skalo po glavi.** Kovaški pomočnik Anton Pisovc iz Zgornje Besnice pri Kranju je bil v Nemiljah pri Selcah v gostilni Razpohar. Tam se je nahajal tudi delavec Anton Solar. Med obema se je najbrže vsled preveč zavžitega alkohola vnel prepir, ki pa se je kmalu polegel. Pisovc se je na to, nič hudega sluteč, vrnil proti domu. Kar pridrvi za njim Solar in ga udari z velikim kamnom s tako silo po glavi, da se je zgrudil nezavesten na tla.

* **Pazite na otroke.** Milka Hren, kajžarjeva hčerka iz Strug, se je doma brez nadzorstva starišev igrala na vozu. Pri tem je padla raz voz in si pri padcu zlomila levo roko.

* **Nezgoda.** Delavec v papirnici na Vevčah, Zupančič Fran, je delal na stroju za navijanje papirja. Ko je ravnal papir, je zadel ob stroj, ki mu je k sreči prizadejal samo lahko zmečkanino nad laktom.

* **Zagoneten napad.** V Gorjancih na Dolenjskem je te dni neznanec napadel trgovca Marka Jurišča iz Hrasta pri Suhorju. Napadalec je streljal na Jurišiča ter ga ranil na vratu in na levi roki.

* **Razni vlomi in tatvine v Ljubljani.** V noči od 22. na 23. avgusta je vlomil neznan tat v podstrešje Ivane Bayer v Florijanski ulici št. 29. Ukradel je salonsko suknjo vredno 5000 kron, črne navadne in vojaške jahalne hlače 1000 K in ženski plet vreden 1200 kron. Tat se je že podnevi skril v hiši in pobegnil po dovršeni tatvini skozi pritlično okno. — Posestniku Josipu Puhu v Gradiški ulici št. 22 je ukradel nepoznan tat iz Figovčevega dvorišča 2600 K vredno kolo. Ta, tu, nekega kmetskega fanta, so videli gostje, ko se je odpeljal proti Šiški. — V zavodu Sv. Marte je ukradla živilji Marija Bajt neka Karolina Lisjak, ki je pri njej stanovale, ročno torbico, v kateri je bilo nekaj denarja in 100 K vredeč ženski pas. — Profesorju Josipu Kremenšku na obrtni šoli je ukradel neznan žepar na postaji Paračin črno usnjato listnico, v kateri je bilo 8000 kron denarja, orožni list in potni list in še več društvenih legitimacij.

Opozarjamo vse p. n. trgovce in tobakarne na današnji oglas na zadnji strani Ciril in Metodovih vžigalic, ki jih priporočamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto! (493)

Gospodarstvo

NAŠE INVESTICIJSKO POSOJILO.

Povodom emisije državnega posojila v znesku 500 milijonov dinarjev je dobil dopisnik francoskega finančnega lista «Agence Economique et financiere) od finančnega ministra g. Kumanudija naslednji interview:

Projektirano posojilo v znesku 500 milijonov dinarjev bo služilo v celoti investicijskim namenom, v prvi vrsti potrebam železniškega prometa, potem pa popravam cest. Pri umiku iz Srbije koncem leta 1918. so Avstrijci, Nemci in Bolgari popolnoma razdejali glavno progo Beograd-Solun, ravnotako tudi postranske proge. Požgali so vse železniške postaje in skladišča, uničili lokomotive in vagone. Skoraj celo leto izza osvobojenja Srbije ni bilo mogoče urediti železniškega prometa. Končno se je z velikim trudom posrečilo, da vlaki vozijo, a v zelo omejenem obsegu, z neznatnim številom lokomotiv in vagonov, preko provizoričnih državnih mostov in na trhlih železniških pragovih.

V pokrajinah bivše Avstro-Ogrske, ki so sedaj sestavni del naše države, se v teku zadnjih šestih let ni ničesar popravljalo ne na progah, ne na materijalu, zato stanje železniškega prometa v teh krajih nikakor ne zadovoljava. Zaradi tega nepovoljnega stanja železnic tudi naš izvoz v letih 1919. in 1920. ni bil tako obilen, kakor bi mogel biti z ozirom na našo produkcijo. Škoda, ki so jo vsled tega trpeli producenti, je ogromna. Posledica tega je bil nizek kurz našega dinarja.

Posojilo, katero nameravamo najeti, bo znatno izboljšalo ekonomsko in finančno situacijo naše države. Teh 500 milijonov dinarjev ne more, kar je pač umljivo, zadostiti vsem potrebam železniškega prometa. Za gradnjo železniške proge Beograd-Jadransko morje so potrebne milijarde. Veliko posojilo v inozemstvu, katero bomo najeli, čim bodo izdelani potrebni načrti, bo šele nudilo potrebno vsoto denarja.

Razen omenjenih koristi bo imelo to notranje posojilo velik političen pomen. Po dovršenem glasovanju o ustavi bo to najboljši dokaz narodnega zaupanja in pokazalo bo, da je poltretje leto življenja naše narodne države učvrstilo naše narodno edinstvo. Zlasti je treba naglašati, da so ne samo finančni krogi Beograda, nego tudi bankirji v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu sprejeli projekt posojila z navdušenjem. Udeležile se bodo pri posojilu vse pokrajine, a ti finančniki so ljudje realnosti, ki računajo samo s pozitivnimi fakti. To je najboljši dokaz, da je notranja konsolidacija v naši državi fait accompli. S plasiranjem svojega kapitala v državnih papirjih ojačajo bankirji in trgovci razvoj naroda in garantirajo njegovo veliko bodočnost.

«Agence Economique et financiere» objavlja ta interview pod naslovom «Notranje in vnanje posojilo. — Opravičen optimizem gospoda Kumanudija, ministra financ».

= **Podpisovanje notranjega posojila** prične 1. septembra in bo trajalo do 1. oktobra.

= **Centralne carinarnice.** Generalna direkcija carin je sklenila, da začne čimprej s formiranjem centralnih carinarnic pri vseh pokrajinskih vladah.

= **Cene na kraljevskem sejmu v Zagrebu.** Letošnji kraljevski semenj v Zagrebu se je vršil dne 23. avgusta. Prignali so na sejem 7000 glav goveje živine, 500 konj in 1200 svinj. Cene so bile naslednje: voli prve vrste 21 do 23 K, voli druge vrste 14 do 18 kron, biki 18 kron, junice 16 do 18 kron, krave 9 do 14 kron, teleta 14 do 18 kron, svinje prve vrste 34 do 36 kron, svinje druge vrste 28 do 30 kron. Za krmo so se dosegle sledeče cene: seno 400 do 700 K, detelja 650 do 800 kron, slama 270 do 300 kron, ovsena slama 500 kron za 100 kilogramov.

= **Žitno tržišče v Bački.** Podružnica gospiškega trgovskega udruženja v Gajdobri priobčuje cene na tamošnjem tržišču: pšenica 1030 do 1050 K, koruza 800 kron, oves 750 K, moka št. 0 15.60 K (za kg), ostale moke po kakovosti po 1 K cenejše. Poročilo se tudi pritožuje, da primanjkuje vagonov.

= **Jugoslovanska industrija kemičnih izdelkov d. d.** v Karlovcu se je osnovala z delniško glavnico 2,000.000 kron, razdeljeno na 400 delnic po 500 kron.

= **Tvornica za izradbu drvenih proizvoda d .d. Sisak** povišuje glavnico od 1,200.000 na 2 milijona kron z izdanjem 1600 delnic po 500 K nominale.

= **Mlin in parno kopališče v Čačku.** V Čačku se začne v najkrajšem času graditi velik moderni mlin. Mlin bo eden najmodernejših v celi državi. V zvezi z mlinom se zgradi moderno parno kopališče.

= **Ekonomske posledice evakuacije Baranje.** Ker je letošnja žetev v Baranji bila izvanredno dobra, so mnogi naši trgovci nakupili ogromne množine žita; nekateri celo do 100 vagonov. Vsled evakuacije so vse te zaloge ostale v evakuiranem ozemlju.

= **Avstrijske tisočkronske novčanice se vzamejo iz prometa.** Avstro-ogrska banka naznanja: V prometu nahajajoče se nemško-avstrijske 1000-kronske novčanice prve emisije z datumom od 2. januarja 1902. se vzamejo iz prometa. Te novčanice se morajo zamenjati do 31. t. m. pri avstro-ogrski banki ali pa pri njenih podružnicah, ker s tem dnem poteče zadnji rok za zamenjavo.

= **Cirkulacija bankovcev v Avstriji.** Po izkazu A. o. banke od 15. avgusta je kroženje bankovcev v Avstriji ponovno narastlo za 565 milijonov avstrijskih kron na 55.2 milijarde avstrijskih kron.

= **Spor radi vagonov med Češkoslovaško in Rumunijo.** Rumunske državne železnice dolgujejo Češkoslovaški preko 600 tovornih vagonov iz prejšnjega časa in 800 vagonov buštjehradske železnice iz najnovejše dobe, katerih nočejo vrniti češkoslovaški republiki. Vsled tega ne pustijo češkoslovaške železnice odslej niti enega vagona preko rumunske meje, tako da se more blago prekladati, s čemur se prevozni stroški seveda znatno večajo. Radi tega postopanja Češkoslovaška ne bo dovolila prehoda preko meje 130 lokomotivam, ki so jih naročile rumunske železnice v Skodovih tvornicah.

= **Industrijska kriza v ostravskem področju** (ČSR). Iz Moravske Ostrave poročajo: Napovedana ustavitev obrata v plavžih Sophienhütte v Moravski Ostravi se je izvršila. Prejšnji teden sta bila ugašena zadnja dva plavža. Podjetje je imelo zaposlenih 700 delavcev. V železarni v Vitkovicah je narastlo število odpuščenega delavstva ta teden na 3000. Odpovedano je bilo tudi 300 uradnikom.

= **Prošnje za izvoz in uvoz v Češkoslovaški.** Češkoslovaški finančni minister je podaljšal vrednost danih dovoljenj na izvoz in uvoz od 6 mesecev na 1 leto, s čemur odpadejo dolgotrajne procedure za podaljšanje teh dovoljenj.

= **Carinjenje po obči carinski tarifi v Češkoslovaški.** Češkoslovaški urad za zunanjo trgovino javlja: Zaradi revizije oziroma odpovedi dosedanjih carinskih pogodb češkoslovaške republike se bo odslej carinilo vsako blago brez ozira na izvor po obči carinski tarifi.

= **Privilegirana trgovinska agencija v Monakovem.** V Monakovem se je ustanovila agencija z naslovom «Privilegierte Handelsagentur des Königreiches der Serben, Kroaten und Slovenen», München, Prannerstrasse 11. Njen namen je: izvažanje nemških industrijskih izdelkov v Jugoslavijo in uvažanje deželnih pridelkov iz Jugoslavije. Natančnejši podatki so interesentom na vpogled pri trgovinski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

= **Podraženje madžarskih vin.** Vsled močnega vinskega izvoza se je po poročilu madžarskega poljedelskega ministrstva podražilo vino pri producentu povprečno za 200 madžarskih kron pri hektolitru. V primeri s cenami naših vin je še tudi tako podraženo madžarsko vino cenejše, nego je naše.

Borza

(Glej tudi na 1. strani).

Zagreb, devize: Berlin 209.50 — 210. Milan 759 — 761. London 662 — 664, Newyork ček 177.50 — 179, Pariz 1875 — 1879, Praga 213.25 — 213.75, Švica 3025 — 3035, Dunaj 16.90 — 17.05, Budimpešta 46.50 — 46.75, valute: dolar 176 — 176.50, avstrijske krone 18 — 18.75, rublji 31 — 33, češke krone 215, napoleoni 625 — 629, marke 208 — 211, lire 753 — 755, madžarske krone 45 — 47.

Banka za Primorje 815.
Trg. obrtna banka 235 — 240.
Hrv. eskomptna banka 643 — 645.
Jadranska banka 1950.
Jugoslovenska banka 495 — 500.
Ljub. kreditna banka 815.
Narodna banka 495 — 505.
Rečka pučka banka 402 — 405.
Prašteđiona 5070 — 5080.
Slov. eskomptna banka 620.
Srpska banka 700 — 705.
Goranin 570 — 610.
Gutman 1425.
Dubr. par. družba 4100.
Našička industrija diva 500 — 525.
Slavonija 475 — 485.
Ljub. strojne tovarne in livarne 860.

Beograd, valute: dolar 44.20, franki 340, marke 52.50, avstrijske krone 4.40, devize: London 165.25, Pariz 341, Praga 52.90, Dunaj 4.17, Berlin 52.40, Solun 231, Milan 186.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm
25. avg.	7.	732·5	15·5	brez vetra	sl. dež	0·0
	14.	732·3	29·2	"	obl.	
	21.	733·1	17·2		"	

Srednja včerajšnja temperatura 18·6, normalna 17·9.
Vremenska napoved: v. deževno vreme.
Solnce vzhaja ob 5·10, zahaja ob 18·54.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij „Jutra“.
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Blagajna velikega vojvode

Roman.

Filip je opazil nevarnost in zagrabil za vesla, začel je veslati z vso močjo, da bi prišel iz svetlobnega kroga. Komaj je parkrat udaril z vesli po vodi, je zadonel drugi strel in kroglja je zažvižgala nad njih glavami... Oglasil se je v noč glas v slabi španščini:

«Stop! Vi tam doli na morju, ako ne mirujete vas postrelimo! Kdo ste, kaj hočete, zakaj streljate?»

«Streljate!» je odgovoril jezno Filip. «Kdo je več streljal, vi ali mi? Jaz imam v pristanišču jahto in sem hotel opozoriti kapitana!»

«Lažete!» se je zaslišal glas iz megle. «Vi niste sploh v pristanišču. Veslajte takoj semkaj, da vas pregledamo! Takoj, sicer streljam... Zopet kak prokleti buntovnik...»

Filip je slišal tudi te zadnje besede, ki jih je dodal oni tam v megli nekemu, ki je moral biti v njegovi bližini.

Veliki vojvoda in Filip sta se spogledala... oba sta imela na ustih in jeziku isto vprašanje: ali sanjata? Ali bdita? Kje sta, ali nista v pristanišču? Tuja ladja, nedvomno bojna ladja... Torej se bo nazadnje obistinila tudi ta laž velikega vojvode; to bi bilo res nad vsako pričakovanje... Nista se gledala niti par sekund, ko je zopet zadonel strel, kroglja je [illegible] v vodo, [illegible] meter daleč od čolna.

«Za božjo voljo, veslajte vendar!» je zaklical Ramon. Ljudje v megli se ne šalijo, zdi se mi, da sem v blaznici, prav ničesar ne razumem.» —

Filip je zagrabil vesla in veslal z vso naglico v smeri, odkoder je prihajal glas. Sicer je bil Filip v svojem življenju pripravljen na najrazličnejša presenečenja, toda kar se godi tukaj, je preveč, da bi mogel verjeti resničnost vsega. Gotovo so to sanje!

Naenkrat je videl, kako se pred njim dviga iz megle in morja ogromna senca; slišal je oni isti glas:

«Stop! Čakajte! Kdo ste?»

Nekaj trenotkov je preteklo, potem se je pa od gladke sive in oklopljene strani ladje stegnil žerjav, ki je zagrabil njih čoln in ga tik nad morsko gladino dvignil in prenesel k stopnicam, kjer sta stala dva moža v uniformi... Luč je bila preslaba, da bi jih mogel razločiti natanko.... videl je samo, da je bil eden obeh velik, ta je gotovo poprej klical; ta je nekaj zamrmral svojemu tovarišu, kar pa Filip ni mogel razumeti, ker ni razumel tega jezika, potem pa rekel špansko:

«Vaša sreča, da ste nas ubogali! Toda vraga, kakšni ste! Ali ste uporniki? Pojdite na krov, da se izpoveste!»

«S kako pravico to zahtevate,» je vprašal jezno veliki vojvoda!

«S pravico močnejšega! Mi smo danes tukaj čuvarji miru, zakona in reda!»

«Lepi čuv...» je hotel reči veliki vojvoda, toda Filip ga je potegnil za rokav. «Ali mi hočete pomagati, da prenesemo to damo, bolna je!»

«Dama? Piknik v noči?» je rekel tujec in dodal nekaj besed, ki so bile prav gotovo kletev. Filip se je ves stresel, spoznal je jezik... mož govori rusko! Da, vraga pravo ruščino!»

Dolgin v uniformi se je sklonil in popolnoma v nasprotju s svojim dosedanjim nastopom in pomagal galantno don Ramonu in veliki kneginji, ki je bila še vedno napol v nesvesti in se še vedno opirala na vojvodo po stopnicah navzgor. Don Ramon se je takoj pomiril, zahvalil se je tujcu in pomagal plezati svoji spremljevalki po ozkih železnih stopnicah.

«Vaš prijatelj je ranjen?» je vprašal tujec Filipa.

«Da!» je odvrnil Filip na kratko. «Ali vas smem vprašati, koliko časa nas mislite zadrževati na krovu?»

«Dokler mi ne odgovorite nekaj vprašanj!»

«Mnogo?»

«To je odvisno od vas!»

«Storili boste samo svojo dolžnost kot oficir in gentleman, ako poskrbite, da dobi dama, ki jo vodi moj prijatelj, dobro oskrbo. Ali imate na krovu zdravnika?»

«Imamo! Res, skoro bi pozabil nato, takoj poskrbim vse potrebno.»

Filip je odšel z obema oficirjema — ker to sta gotovo bila oba tujca — po stopnicah navzgor, mimogrede je Filip spregovoril par besed z velikim vojvodom. Don Ramon je še vedno vodil veliko kneginjo in šel za manjšim oficirjem, ki mu je namignil, naj gre za njim. Don Ramon je odpeljal veliko kneginjo in se čez nekaj hipov vrnil k Filipu, ki je stal na krovu z oficirjem, ki je odrejal vse potrebno.

Ramon je rekel Filipu francosko:

«Vse v redu... po dežju mora solnce priti! Ubogo dete, sedaj je vsaj na varnem!»

«Kaj, vi govorite tudi francosko?» je rekel oficir v gladki francoščini. Pardon, nisem vas poslušal — a zdelo se mi je, da sem tako slišal.»

«Da,» je odvrnil veliki vojvoda, «tudi francosko govoriva».

«Tako, to je prav dobro! Torej, ali mi moreta povedati, kaj se pravzaprav godi na tem vražjem otoku. Ali revolucija še vedno traje, tako prokleto tiho in mirno je vse!»

Don Ramon je odgovoril mirno:

«Revolucija je bila končana nocoj, zato je tam tak mir!»

«Nocoj končana? Mille diables! Odkod pa to veste? Ali ste prišli semkaj, da brijete norce?»

«Na noben način! Revolucija je bila nocoj končana, to veva midva najbolje, ker sva jo midva — jaz in moj prijatelj, oziroma moj prijatelj in jaz nocoj končala.»

«Sto vragov, ali sta prismojena, ali kaj vama je? Vi in vaš prijatelj! Kdo je ta vaš prijatelj, kdo ste pa prav za prav vi?»

«Moj prijatelj je profesor Pelotari iz Švedske, jaz sem pa veliki vojvoda Minorke!»

Skoro samozavestno in efektno je izrekel don Ramon te besede, toda učinek na nje je bil popolnoma drugačen, nego si ga je mogel pričakovati.

Veliki oficir je potegnil piščalko in zažvižgal — rezek žvižg je zadonel na krovu, približali se so takoj koraki... dolgin je pa rekel sledeče, čudne besede:

«Vi ste veliki vojvoda Minorke! To je izborno... prisegam vam, da boste viseli čez pol ure na najvišji jarboli!»

Don Ramon in Filip sta stopila za korak nazaj, gledala sta se — in Filip je imel prav isti občutek, kot malo prej, ko je veslal skozi megleno noč! To so sanje, to ni mogoče... Kdo bi naj izrekel te besede: vi ste torej veliki vojvoda Minorke, v pol ure boste viseli na najvišji jarboli. Čudno, čudno, kako često se ponavljajo za tega velikega vojvodo take ne baš posebno mikave obljube. Toda, saj to vendar ni mogoče — vse to so le sanje, saj teh besed nista niti slišala. — Toda ravno tako hitro, kot so sledile v Filipovih možganih te misli, tako hitro so predramile besede, ki jih je slišal sedaj.

(Dalje prihodnjič.)

Priporočamo domače tvrdke: | **Mali trgovski in obrtni oglasnik.** | Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Skladišča:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]

Špedicija:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]

Trgovine:
L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.
Derenda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonska cesta 8.

Mehanična delavnica: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.

Puškarji:
Kaiser F. K., Šelenburgova ul. 6.

Urarska popravilna delavnica Ivan Seliškar, Pot v Rožno dolino 10. Vsako popravilo izvršujem točno in solidno.

Pisalni stroji: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.

Razmnoževalni aparati: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.

Kleparstvo:
T. Korn, Poljanska cesta 8.

Brusovnica:
Vekoslav Vanino, Stari trg. 3

Sprejme se uradnik

verziran v knjigovodstvu. Ponudbe na **„Balkan“, d. d. za mednarodne transporte, Ljubljana.** 1351 3—1

Raspisuje se služba

pisarniškega uradnika ter registratorja

za trajno namestitev. **Pismene** ponudbe je vposlati **najkasneje do 30. avgusta t. l.** Prejemki po dogovoru. Nastop službe eventualno takoj.

1312 3—3 **Zveza industrijcev, Ljubljana.**

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

je preselila svoj zdravniški ambulatorij, bolniški in priglasni oddelek

= v Gradišče štev. 2. =

Vsi bolniki iz Ljubljane in sodnega okraja ljubljanskega se naj prijavijo v tem poslopju.

Tam se sprejemajo tudi priglasi in odglasi zavarovancev iz Ljubljane in sodnega okraja ljubljanskega.

Uradne in ordinacijske ure od 8. do 14.

1345 Ravnateljstvo.

DELNIŠKA TISKARNA

d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 16.

Izdeluje vsakovrstne tiskovine za urade, trgovce in obrtnike, društva, zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerne cene. Zaloga uradnih tiskovin za okrajna glavarstva

DTL

Umetniške tiskovine, barvotiske vseh vrst izvršuje tiskarna, ki je opremljena z vsemi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materijalom, najhitreje in dovršeno strokovnjaško

LASTNA KNJIGOVEZNICA

izvršuje knjigoveška dela od najpriprostejše do najfinejše vrste

Opalograf

(najmodernejši razmnoževalni stroj), še nerabljen, se ugodno proda.

Naslov pove uprava «Jutra».

! Pozor ! 1344

Kupujem stare obleke, čevlje in pohištvo.

Martin Drame

Sv. Jakoba nabrežje 29.

Suhe gobe, laneno seme

in druge deželne pridelke plača najbolje **Sever & komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.** 1341 6—1

L. Mikuš

Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
1327 Popravila točno in solidno! 52—1

Profesor univerze

sameo 1334 2—2

išče meblovano sobo s hrano ali tudi brez hrane.

Ponudbe na hotel **„Bellevue“ št. 4.**

Uradnika

sprejme takoj zavarovalnica.

Ponudbe na upravo «Jutra» pod štev. 1336.
1336 2—2

Nudim brezobvezno

Ciril-Metodove vžigalice

„DRAVA“-VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda.
Zaloga pri Iv. Perdanu v Ljubljani.
MAL POLOŽI DAR DOMU NA ALTAR!
Te vžigalice
so v prid družbi sv. Cirila in Metoda
v LJUBLJANI.

Cena povsem konkurenčna. Pri nakupu vžigalic zahtevajte moj cenik.

J. Perdan, Ljubljana.

Amerikansko strojno

olje

Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje „ „ , izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104—101

Glavna zaloga:

Medić, Rakovc & Zankl, d. z o. z.
prej A. Zankl novi sinovi.

Posebnosti domačega izdelka za novorojence. Tetra-perilo.

Ustanovljeno 1866 — 900 — **C. J. HAMANN** — 74 — Ustanovljeno 1866

Mestni trg 8.

Naročajte

Ljubljanski Zvon

letnik 1921.

Ljubljanski Zvon je najstarejši in najboljši slovenski leposlovni mesečnik. Novi letnik prinaša celo vrsto povesti in člankov, ki bodo zanimali vsakogar. Izšel je popolnoma novi opremi.

206 38

Celoletna naročnina znaša 180 K, polletna 90 K, četrtletna 45 K. Izhaja vsak mesec.

Upravništvo Ljubljanskega Zvona
Ljubljana, Sodna ulica 6.

Sprejme se za dijaški dom v Ptuju

oskrbnica (gospodinja),

popolna izvežbanost v gospodinjstvu in primeren nastop za vzgojevalni zavod, plača po dogovoru; 134[illegible]

prefekti,

(srednješolska matura), plača K 1000·—. Pravilno opremljene prošnje je takoj vposlati na naslov: **Mestni magistrat, Ptuj**

1322 3—

Potnika

samo prvovrstno, skušeno in že vpeljano moč, išče tvornica špirita, likerja in ruma, veležganjarna alkoholnih pijač in veletrgovina z vinom za Slovenijo. Natančne ponudbe pod **„Potnik št. 1322“** na upravo „Jutra“.

NOVO! Albin Ogris NOVO!

Borba za jugoslovansko državo.

Cena 32 K, po pošti K 1·80 več.

Kdor se hoče poučiti, kako so agitirali naši izseljenci med svetovno vojno v Parizu, Londonu, Rimu, Washingtonu in dr. za Jugoslavijo in kakšne težkoče so morali premagati, naj čita Ogrisovo knjigo. Spis nudi popolnoma nova, dosedaj pri nas neznana dejstva.

Knjigo naročajte pri 207 30

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Natisnila Delniška tiskarna d. d. v Ljubljani.